

Az előfizetés ára:

1883 januártól egész évre . 8 frt.
fél évre . . . 4 frt.
negyed évre . 2 frt.
Előfizethetni a kiadóhivatalban, **Valentin Károly** könyvkereskedésében, **Traub B. és társánál**, **Böhm M.** könyvkötőnél.

PÉCS

A hirdetések ára:

Négy hasábos petitsor
1-szer 6 kr
2-szer 5 kr
3-szor 4 kr
Bélyeg-díj minden hirdetéskor 30 kr
Nyilttérben egy sor 10 kr.

Politikai és vegyes tartalmu lap.

Megjelen hetenkint kétszer:
szerdán és szombaton.

Szerkesztés: Mária-utca 1. sz.
Kiadóhivatal: Nepomuk-utca 10. sz. a posta mellett.

Egyes szám 10 kr.
Kapható a kiadóhivatalban, **Valentin Károly** könyvkereskedésében, **Traub B. és társánál**, **Böhm M.** könyvkötőnél Király-utca-

Pécs, 1883. október 2-án.

Az országgyűlés összeült és a mint a fővárosi lapok leírásából megtudjuk, a honatyák első összejövetele — akár a pártok közötti barátságos viszonyt, akár a munkakedvet, akár a tárgyalandó fontos ügyek komolysága iránti általános felismerést véve tekintetbe — oly benyomást tón, melylyel meg lehet elégedve az ország és meg lehet elégedve mind az, a ki tudja, hogy egy oly parlamenti ülészak küszöbén állunk, melynél fontosabb talán még csak az volt, melyen a kiegyezési törvények és így alkotmányos életünk szervezési törvényei állapítottak meg.

Fontos lesz, mert két oly kérdés elintézésével fog foglalkozni, — két oly kérdés felett ítéletet kellend mondania, mely ugy polit. jellege, mint társadalmilag veszélyes tendenciájánál fogva ugy támadta meg alkotmányos életünk új szervezetét, mint a tomboló vihar az újonnan ültetett és nagy reményekre jogosított fát, — melynek nem csak leveleit, — ágait letördeli, de romboló erejében növekedve azzal fenyeget, hogy a fát gyökereitől kitépi. — Ki a politikai kérdések felett mint komoly, higgadt férfiú, hazája sorsát szíven viselő hazafi elmélkedik, ki nem sportból üzi a pártoskodást, ki nem magán, esetleg megsértett érdekei szerint

ítéli meg az államférfiak polit. eljárását, — hanem ki nagyobb közérdekű szempontra emelkedve, az események lánczszemeit hazája jövő sorsával összefüzni törekszik — és hazájának jövőjére vonatkoztatva itéli meg az eseményeket, ki ugy gondolkodik, ugy érez és ugy tenni hivatva van, az be fogja látni, hogy az antisemitismus és a horvátkérdés azon fontos kérdések kettejét képezik, a melyekhez hasonló alkotmányos életünk korszakában nem fordult elő.

Ha pedig a kettőt egymással szembe állítjuk — és azon kérdést vetjük fel, melyikre fordítandó nagyobb gond, melyik vág mélyebben állami életünk szervezetébe, — kénytelenek vagyunk azt felelni — habár feleletünkkel ellentétbe lépünk a napi áramlattal, ellentétbe a napi sajtóval, ellentétbe polit. életünk azon sajátágával, hogy közjogi kérdésekkel szivesebben foglalkozik, mint a mindennapi élet közvetlen szükségéivel, — sőt ellentétbe az egész közvéleménnyel, — hogy őszinte meggyőződésünk szerint az antisemitismus, mert hatásában veszélyesebb, melyrehatóbb, tehát fontosabb is, mint a horvát kérdés.

Kétségtelen ugyan, hogy Horvátországhoz való viszonyunk közjogi hatásában állami integritásunk tekintélyével függ össze, — kétségtelen továbbá, hogy a ki szent

István birodalmának integritásához szent-ségtelen kézzel nyul, az a magyar állam 1000 évi statusát rázkódtatja meg; de tagadhatatlan az is, hogy Horvátország a történelem kérlelhetlen logicája szerint mindenkor Magyarországnak gyengítésére és nem erősítésére szolgál, — hiszen milliókkal fentartjuk és ellenségeinkkel szövetekezük, — tagadhatatlan továbbá és az egyuttal szomorú is Horvátországhoz való viszonyunkban, hogy — mint a gőzzel telt és elzárt edény, minél inkább össze szorítjuk a benne levő gőzt, a feszerő nagyobbodtával épségében van veszélyeztetve, — épen ugy Horvátországhoz való közjogi viszonyunk annál lazább, minél inkább törekszünk Horvátországot magunkhoz szorítani, — mert épen oly mérvben fokozódik Magyarországtól való idegenkedés.

Miután tehát bizonyos ez, hogy mi Horvátországgal együtt, de Horvátországnélkül is megállhatunk, sőt utóbbi esetben anyagilag véve több számu millióval budgetünk javul, politikailag pedig egy rossz akaratu testvérrel kevesebbünk van, — így tehát az események logicájából vont következtetés az, hogy Horvátország ügye állami reputationkat sohasem veszélyeztetetheti, — mert ultima analysi határozott előnyünk mellett, szabad szárnyra boesátjuk.

A „Pécs” tárezája.

A gőzhajó feltalálása.

A gőzhajó feltalálását tudvalevőleg eddig majdnem mindegyik nemzet magának tulajdonította. Legújabb időben ismét egy verső merült fel, mely szerint a gőzhajó már 1543. évben Spanyolországban fedezettett volna föl.

„A Spanyolok Indiába való utazásai és felfedezéseinek gyűjteménye” című és ötven évvel Fulton és Hendrick születése előtt Madridban megjelent műben több más merész hajós élet leírása közt bizonyos Blasco de Garay-é is található, ki mint a czikk bevezetése mondja, oly hajót épített, mely gőz által szélesedben épügy, mint vihar és hullámok ellen egyaránt mehetett.

Blasco de Garay élet történetét nem akarjuk itt egész terjedelmében közölni, csak adjuk abból az érdekesebb részleket, melyek csaknem egy modern gőzhajót vázolnak elibénk.

Blasco de Garay már kora ifjúságában egyike azon hajósoknak, kik Columbussal a Guana-Baiban szállottak partra. Később egy kereskedelmi hajónak kapitánya lön. Oreg korában 1543-ban jutott azon gondolatra, hogy nem lehetne-e oly gépet építeni, melynek segítségével nagyobb hajók még szélesedben is, evezőrud és vitorla nélkül, előre mozdíthatók volnának.

A nép kinevette, a boszorkányhivők máglyával fenyegették, míg Blascónak sikerült V. Károly császár figyelmét magára vonni s ez késznek nyilatkozott egy kísérlet jelenlétével megtszelní. Ezen kísérlet roppat néptömeg jelenlétében 1543. június hó 17-én Barcelona kikötőjében tartatott meg. Blasco az egész éjt Montserratban, találmányának sikeréért való imádságban töltötte. Midőn a császár nagy udvartartásával megérkezett, ép egy Trinidad nevezetű 200 tonnájú hajó érkezett a kikötőbe. V. Károly Blascót utasította, hogy ezen előtte tökéletesen ismeretlen járművet használja föl kísérleteire. A „Trinidad” kapitánya Searza Péter szakalát tépte és jajgatni kezdett, midőn hallotta, hogy mire akarják hajóját felhasználni és azt hitte, hogy hajója örökre megbabonázva lön. De a császár parancsolt és parancsának engedelmeskedni kellett. Pedro minden vitorlát bevonatott és rémülettel várta a történéődöket.

Blasco senkinek sem magyarázta meg találmányát hanem a hajó fedélzetén át tengelyt tett le és megerősítette azt; ezen tengely két végére két nagy fakerék volt alkalmazva. Azután a fedélzet közepén több kereket szijakkal erősített és végre a montserrati kut vizével megtöltött, nagyon gyanus alakú vasatlant.

Midőn, a víz a katlan alatti rostélyon égett tűz által hevítve, forni kezdett, a kerekrek megmozdultak. Pedro hajának felét

kitépte és matrózainak legnagyobb része rémületében a vízbe ugrott, mert a hajó Barcelona kikötőjén át és épen erős szél ellen indult meg.

Az akkor különféle hadjáratokba bonyolódott V. Károly császár inkább ellenségeinek kiirtásával, mint új találmányokkal foglalkozva, kincstárnokának hagyta meg, hogy ezen csodálatos dologról neki tüzetesebben jelentést tegyen. A kincstárnok meg is vizsgálta a gépet közelebbről, azaz, hogy nagyon is közelről ugy, hogy bő nadrágját az egyik kerék megkapta és ugy széttépte, hogy a merő fűrészpor, melylyel a nadrág a kor divata által megkívánt puffadt bőség kedvéért kitömve volt, a Trinidad fűdélzetére ömlött ki, a kincstárnok ur pedig ugy megfogyott, mint a repedt hólyag.

Blasco szerencsétlenségére a kincstárnok O-Castillának grandja volt, ki még egy gép által sem engedé magát büntetlenül megsérteni s így nemes haragjában kijelentette, hogy a találmány semmit sem ér, minthogy a hajó 2 óra alatt csak nyolcz mérföldet ment, mit minden „Caravella” megtesz és mert a katlan, e pokoli készülék szétpattanhat és leforrázhatja a jó embereket.

A császár Blascónak megtöltött ennek következtében a további kísérleteket de 40000 maravedivel ajándékozta meg és Castilia galambja rendjének lovagjává nevezte ki. Blasco evel nem látszott megelégedni, mert

De nem így az antisemitismus kérdése. Ez annyira életgyökerében támadja meg a magyar államot, — annyira veszélyezteteti azon érdekeket, melyek által Európa művelt nemzetéhez emelkedve, azokban önállóságunk garanciáit bírjuk, hogy azt kiirtani, minden consequentiáiban megsemmisíteni, állami existenciánk követelményeinek kell tekintetünk.

Hogy valamely állam az európai társadalomban számot tegyen, hogy veszélyei és viszontagságai közepette az európai társadalom erkölcsi és esetleg anyagi támogatására igényt tartson, — egy szóval, hogy önállósága és individualitásának azon az európai társadalomból kiinduló garanciáit megszerezze, melyek nélküli existenciája egy rövid esztendőre sincs biztosítva, — az csak úgy lehetséges, ha az európai társadalom törekvésének azon ösvényére lép, melynek lényege, karaktere s célja a jogegyenlőség.

A jogegyenlőségnek az állami berendezés körüli keresztültivete oly feltétlen követelménye az európai társadalomnak, hogy e tekintetben megalkuvást nem ismer. A mely állam ezen követelménnyel szemben dacolni mer, azt az európai társadalom közönye — és ennek kegyetlen következményei érik el; közöny, mely hidegebb mint az északi sark szele, és könyörtelenebb mint a halál törvénye, mert az nem embert hanem nemzeteket nemis öl, hanem meghódítani, elfoglalni, szétdarabolni enged.

Vagy talán azt hiszi valaki, hogy az a társadalom, mely egy század óta a jogegyenlőség hőseit saját emlíni neveli, — mely Amerika puritanjait a jogegyenlőség nevében a hatalmas Anglia ellen egyenlőtlen és mégis dicsőséges eredményű harcra biztatta, — mely a jogegyenlőség nevében a francia forradalom borzalmaival hozta felszínre, — a jogegyenlőség érdekében trónokat ledöntött, világi és egyházi nagyokat vérpadra hurcoltatott, mely a jogegyenlőség nevében a rendeket meg-

mint a chronista mondja az ujdonsült lovag egy nagy kalapáccsal ezer darabra zuzta szét a készüléket, és hogy a borsorkányság vádja alól megmeneküljön, mint remete a montserrati szikla barlangjaiba vonult vissza, a hol 1555-ben, V. Károly lemondása évében meghalt.

Igaz-e ez a kis történet vagy sem, azt bajos volna megmondani. Annyi igaz, hogy a fent említett könyv oly időben iratott és nyomtatott, mikor Fultonnak még nyoma sem volt. A chronista bizonyosan régibb forrásokból merített és csodálatraméltó mily pontosan írja le az előtte tökéletesen ismeretlen gőzhajónak szerkesztését, mely csak 200 évvel a fennemlített „Collection de los Viages” című mű megjelenése és 250 évvel Blasco de Garay halála után lett először gyakorlatilag alkalmazva.

De még többet mondhatunk: Blascónak ismernie kellett egy járó gözmozdonyt, míg a mostan alkalmazott csak James Vattont találmanya.

Aztán alig valószínű, hogy a nagy tengely és kerekek felszerelése, a tüzhely és kazán elhelyezése olyan gyorsan megtörténhetett volna, hogy azt a várakozásban nem türelmes császári udvar végig nézze.

Akit azonban ilyen csekélynek látszó körülmények hitében nem zavarnak, s a történetet valónak tartja, az csak sajnálkozhatik azon, hogy V. Károly kincstárnokának kirepedt nadrágja a világ haladását egy negyed évezreddel feltartóztatja vala.

semmisítette, — a parasztot urrá, birto-kossá tette, az eszme, a sajtó-szabadságot proklamálta, egy szóval, mely egy század óta egyebet sem tesz, mint a jogegyenlőség érdekében rombol és pusztít, majd alkot és épít — mely legutóbbi időben is Európa keletén támadt államalkotásokat csak a jogegyenlőség érvényesítésének feltétele alatt engedte meg: — tünni fogja azt, hogy a jogegyenlőség szent eszméje, melyet a kereszténység isteni alapítójától kezdve az emberiség minden nemesebb nagyja az emberiségi haladás egyik első rendű feltételének ismert el — lábbal tiportassék? Tünni fogná, hogy éppen az az állam utját állja, az európai műveltség és haladásnak mely Európa rokonszenvére és erkölcsi támogatására leginkább rászorul, mert fajainak idegenségénél fogva testvéreikre sehol sem támaszkodhatik?

Vagy talán igazolhatóan találja valaki az antisemitismus mozgalmát nálunk azért, mert más államokban előfordultak azok? Az a legszerencsétlenebb felfogás volna. Mert ha pl. Németország, mely az emberiség nagy eszméiért való küzdelemben oly óriási tökéletet szerzett, — abból egy parányit elpazarol, — nagy hivatása iránt senkisé fog kételkedni, — de ha azt oly nemzet teszi, mint mi, mely az európai haladás utját csak egy pár éve hogy tapossa, — arra azonnal kész az ítélet, hogy külső formája ugyan európai, de lényege Ázsiába tartozik.

Mily mérvű gonoszság foglaltatik az antisemitismus üzésében, és mily mérvű merényletet követnek el ez ország ellen mindazok, kik ezen antisemiticus üzelmek megindították, terjesztették, — titkon vagy hallgatagon pártolták vagy pártolják, azt csak akkor lehet meghatározni, ha ezt összefüggésbe hozzuk az országnak művelt Európához való viszonyával, ezéjlei és hivatásával, valamint jövőjére vonatkozó kihatásával.

Óriási a kár, mit ez üzelmek az országnak anyagiakban okoztak, de megmérhetlen az, a mely az országot állami reputációjára terén üzelmek miatt érte.

És mit tett a magyar társadalom, mit tettek annak egyes alkotó elemei, melyeknek lelkiismereti és hazafias kötelességük lett volna ezen az államot legdrágább érdekeiben megtámadó gonosz mételey ellen fellépni? Még eddig semmit!!

Nem értjük mi a kormány intézkedéseit, melyeket az antisemitismus ellen tett és tenni szükségesnek tartott, mert hiszen ez olyan természetes eljárás volt, hogy a mely kormány e tekintetben egy pillanatig habozott volna oly határozottan eljárni, mint eljárta a magyar belügyminiszter, azt az európai művelt közvélemény villáma lesújtotta volna. — De értjük a magyar társadalom azon elemeit, melyeknek hazafiai és lelkiismereti kötelességük ilyen vészhozó üzelmek ellenében szóval úgy, mint tettel fellépni.

Itt vannak első sorban a közigazgatás különböző foku közegei; — mi úgy fogjuk fel a dolgot, hogy a felső intéző közegek utasításai, rendeleteikkel, az alsóbbak szóval és parancsaikkal figyelmeztethették volna a népet ez alávaló üzelmek beláthatlan következményeire. — A szolgabíráknak faluról falura járni, kelni, figyelmeztetni, óvni kellett volna, miáltal egyrészt halhatósan meg-

előztek volna minden, még a legkisebb mérvű mozgalmat is, — másrészt — elijesztették, vagy esetleg kézrekerítették volna még ideje korán azon jó madarakat, kik mint az együgyű nép gonosz szellemei, közötté elszórták a gonoszított magvait.

Azon megyékben ahol így történni — és örömről szolgál constatalnunk, hogy Baranyában így történt — ott habár még csendőrséggel sem bírnak — a tumultusok elmaradtak. A hol pedig nem történt, azoknak közigazgatási közegeiről elterjedt azon fáma, hogy nem épen könyes szemmel olvasták a zala és somogy megyei eseményeket — aligha nem nyugszik igaz alapon.

És itt vannak különösen a keresztény különböző vallás felekezetek lelkészei, kik minden társadalmi kórnak és így az antisemitismusnak is kiválóan hívatott orvosai. A hol a lelkész és a népe között olyan viszony uralkodik — pedig hazánkban még így van — hogy a néplelkészében törvény hozóját, bíróját, ügyvédét, atyját, barátját tiszteli, ott a lelkész mindenható a népre vonatkozó befolyása szempontjából; ott nincs az a kór, nincs az a mételey, melyet — az okosan, tekintélyvel és tapintattal eljáró lelkész — ha akarát van hozzá, meg nem gyógyítana. — Fordulunk tehát a különböző vallás felekezetek lelkészeinek lelkiismeretéhez a következő kérdéssel:

Megtették-e ők ezen — a vallás, az erkölcs, a jog, a tulajdon, az ország jó hírneve és becsülete, a társadalmi béke és a magyar államnak az európai művelt társadalomban elfoglalt állása ellen intézett gonosz merénylettel szemben kötelességüket?

Adjanak választ, nem nekünk, nem a korszellemnek, hanem a kereszténység lelkiismeretének; adjanak választ a hazafiságnak és az ezt képviselő országgyűlésnek, mely a következő ülészakában eljárásuk és mások eljárása felett ítéletet mondani hivatva leend.

Fenek, 1883. szeptember 25.

(F. M.) A kormány elnöknek Nagyváradon tartott pohár köszöntője, ámbár mind a helynek, mind az időnek, mind az alkalomnak teljesen megfelelt s a pohárköszöntő körébe vont két tárgyról: a horvát kérdésről és az antisemitizmusról (bár az előőről csak rejtetten) fontos s kellőleg nem méltányolható nyilatkozatokat foglal magában, a függetlenségi párt közlönyének nem nyerte meg magas tetszését. Mellőzve e pohárköszöntő jelentőségének kiemelését, nézzük e nem-tetés okait, mely különösen Tisza Kálmának a „zsidó kérdés”-ben mondott arany szavai ellenében nyilvánul. Ez okok nem okosak ugyan s a velők való foglalkozás nem nyújt gyönyörűséget, okulást is aligha; de még is: meg kell lenni! Vannak dolgok, melyeket nem lehet, nem szabad felelet nélkül hagyni.

Nem tetszik pedig a miniszterelnök pohárköszöntőjében a zsidókérdésről mondott rész azért, mert — a függetlenségi lap szerint — a miniszterelnök „nem vallott színt”; már pedig neki „jeleznie kellett volna a kormány álláspontját, akármirő legyen ez az álláspont.”

Valóban! Nagyon csekélyre becsülheti e lap vagy az igazmondást, vagy olvasóinak

értelmi és megkülönböztető tehetségét, vagy pedig — s ez legvalószínűbb mind a kettőt, hogy illet mer állítani. — A miniszterelnök bevallja, hogy soha sem hitte volna, hogy legyen Magyarországon oly zug, melyben antisemita zavargásokat előidézni lehessen. E zavargásokat „az elmúlt századok sötét korszaka felidézésének” nevezi, „Magyarország és a magyar nemzet jó hírneve és erkölcsi hitelle megrontójának” nyilvánítja s végeredményében „rablás”-nak bélyegzi. Mindezek ellenére azt halljuk, hogy a miniszterelnök „nem vallott színt” „nem jelezte álláspontját.” Ez állításhoz oly bátorság szükséges, mely az illetőnek nem dicsőségére, hanem szégyenére válik. Kérdjük: mi hát akkor a színvallás, ha ez sem az? Vagy talán az illető cikkező, ki oly éleseszüen kitalálta, hogy Tisza Kálmán „a közös miniszterektől engedelmet kérni” szaladt Bécsbe, nem tudja magát másképpen tájékoztatni csak úgy, ha Tisza Kálmán azt mondja: Uraim! Én semita vagyok! vagy: Uraim! Én antisemita vagyok! — Legyen ez értetlenség oka természetes vagy mesterkelt, annyi bizonyos, hogy a kormányelnök akármelyik álláspontot vallotta volna is magának, okvetlen támadásban részesült volna a függetlenségi lap részéről.

Azonban feltéve, de meg nem engedve, hogy a kormány nem vallott színt, még akkor sem lehetne azt hibáztatni. Mert kérdjük: hol van az megírva, hogy a kormánynak oly kérdésben, mely nincs a parlament előtt, állást kell foglalnia? s különösen ezen kérdésben, mely nem a létező állapotok és törvények épségben hagyásával, hanem épen ellenkezőleg azoknak büntetés felforgatásával és megsértésével keletkezett. Ily kérdéssel szemben a kormánynak hallgatni és tenni kell inkább, mintsem beszélni.

Másik szemrehányása a függetlenségi lapnak, hogy Tisza Kálmánnak „rá kellett volna mutatnia az eszközköze, a melyekkel ezt a kérdést meg akarja oldani.” Hogyan? Hát cikkiről — ki bizonyára Magyarország jogai hű öröké tartja magát — nem tudná: melyek lehetnek az eszközök? Megsugjuk neki: a törvények! A törvények, melyek országunk polgárainak vagyón- és személybiztonságát és jogegyenlőségét vallás- és fajkülönbség nélkül biztosítják, s melyek előtt mindenkinek, még leghevesebb ellenzőiknek is tisztelettel, ellenkező esetben véres fejjel kell meghajolni.

Abban igaz van cikkiről, hogy „így sokáig nem maradhat.” De mi nem maradhat így? Nem maradhatnak meg a zavargások! Nem maradhat meg azon tudat és tény, hogy országunkban közel 700,000 polgár tulajdon- és személybiztonsága, ez által újabb időben oly szép fejlődésnek indult kereskedelmünk, államháztartásunk s ennek következtében jövő boldogulásunk veszélyben forog; nem is említve a nemzeti becsületet, mely az egészben aligha nem a legnagyobb csapást szenvedte.

Annai azonban bizonyos, hogy változásra mind addig nem lehet remény, míg az izgatások meg nem szűnnek. Ezek pedig — úgy a mint az embereket s a viszonyokat mi ismerjük — nem szűnnek meg addig, míg érzékenyen meg nem büntetettnek s csirájok-

ban el nem fojtattatnak. De midőn ezt hangoztatjuk és hathatósan óhajtunk is, reméljük, hogy országunk közszabadságai nem fognak módosíthatni s így néhány örült, vagy gazember miatt nem fog az egész ország szenvedni.

Amennyivel inkább reméljük ezt, mert — ellentétben cikkirővel — hiszszük, hogy a magyar társadalom — okulva a példán, ezental másképen fog cselekedni, mint előbb cselekedett. Legszenvedőbb érdekeink fognak kikerülhetetlen veszélyben. Engedhetjük-e, hogy Széchenyi, Kossuth és Deák hazájában a söpredék kerekedjék felül s vigye a szerepet? A magyar intelligencia, mely oly roppant erőt képvisel, lépjen a cselekvés terére. Még most nem késő! Még most van sikerre kilátás! Még most csekély áldozattal jóvá lehet tenni az elmulasztottakat! Idővel — kitudja: nem csap-e össze fejünk felett az ár? Fel hát magyar intelligencia! Fel hát polgártársak! A nemzeti becsület és a jogegyenlőség nevében!

Ide s tova egy éve lesz, hogy a mohácsi és pécs-baresi vasutak üzletvezetősége városunkból Budapestre költözött. Most meg arról értesülünk, hogy a duna-gőzhajózási társaság Pécs mellett levő bányáinak Pécsnél székelő igazgatóságát f. évi november hóban feloszlatatták s helyette a bányászati ügyek vezetésére a társaság bécsi igazgatóságánál egy külön osztály szerveztetik. A társaság igazgatóságát ezen intézkedésre állítólag takszükségességi szempontok s illetve az ügykezelés egyszerűsítését indították. Ezzel röviden jeleztük ezen a városunkat érő újabb veszteséget. Azonban ezen intézkedés tulajdonképeni indokairól és kútforrásairól legközelebb tüzetesen s leplezetlenül fogunk megemlékezni.

Magyar lelkesedés — szalmaláng.

Egy év bizony mindössze se sok idő. Még is, egy év se kellett arra, hogy az a hirtelen lelkesedő magyar társadalom teljesen elfelejtse mekkora tüzzel és áldozatkészséggel hívta és fogadta a csángókat. Vagy tán nem felejtette el? Hát akkor nem szökik arcába a vér, mikor naponkint olvassa, hogy az a szegény nép — mely a fényes ígéretekre eljött, most mint nyomorult koldus szegyenkezik ismét vissza? Vagy nem jut eszünkbe mily mosolylyal válaszoltunk azoknak a bukovinai tisztviselőknél és más érdekelteknek, a kik akkor jóslgatni merték a most szörnyű valósággá lett hazapironkodást!! Valóban hihetetlennek látszik s még is ugy van!

A társadalom egész a lázas izgatottságig rajongott a betelepítés eszméjéért; még a kormány se késett az ügyet kezébe venni, ígért is eleget, sőt adott is. Hol van tehát annak oka, a mit most pirulva kell látnunk: hogy a mily tömegesen jöttek, ép úgy kénytelenek vissza vándorolni. Azzal a különbséggel, hogy míg jöttük diadal út volt mentükben, — a szót legszorosabb értelmében véve — koldulniok kell!

Hihető-e ez?

Ha nem szemünk előtt játszódtott volna le, el se hinnék. Mintha csak kicserélték volna az embereket. Pár hó előtt az ingét is kész volt mindenki odaadni a csángókéért; annyira szerették őket, hogy nem tudtuk örömlünkbe hová tenni. Boldog volt a ki csángót fogott. És ma? Szász-Régenben házról házra kell járniok alamizsnát kéregetve, hogy vissza juthassanak! Igen bizony, de az a jó szegedi nép, a ki még ruhát is

adott nekik, megtette azt a mit a fajszereket leglelkesebb állapotában tehet. Azt csak nem kívánhatjuk tőle, hogy száz meg száz családnak jövőjét biztosítsa. Igaz, mind igaz! De vajjon hol vannak azok a nagy-lelkű földbirtokosok, a kik vetélkedve zaklatták a bizottságot csángó munkások és telepítés végett családokért? Hiszen alig csak tegnap történt, hogy ezeket türelemre és várakozásra kellett kérni a mig csozthatják a csángókat!

Vagy föltéve, hogy e nagy lelkű birtokos urak már mind kaptak annyi csángót a mennyi csak kellett, hol van az a szintén nagyon könnyen lelkesedő és lelkesítő magyar sajtó, a mely az imént alig győzte már a szép fraziókkal, hogy csak minél több ezer gyűljön „csángó testvéreink” javára, most pedig egy árva szót sem vesztesget az ügyefogyottak elhelyezéseért! Ez a magyar lelkesedés...

Nem akad senki, a ki az ügyet figyelmére méltassa és kutasson az okok után, a melyek létre hozták e szegyélni való állapotot s a melyek elhárítására sokkal inkább meg kellene tennünk mindent, mint annak idején: magáért a betelepítés eszméjéért, mivel így nem csak maga ez eszmének megvalósulása szenved hajtó törést és pedig nemzetiségünk megizmosodásának végtelen kárára, hanem ezen felül el kell még tünnünk azon szerencsétlenek átkát s ellenségeink és a külföldnek gunyakazját is!

Az angol nemzet, mely ma a globus leghatalmasabb nemzete s a melynek nyelvén anyaországa határain kívül is több mint 200 millió ember beszél, a legféltékenyebben őrzi nemzetiségét, annyira, hogy az angol elem gyarapítására, sőt az angol nyelv szerkezetbeli tisztaságára is ügyelni nem tartja utolsó kötelességének. És mi, maroknyi nép, nemzetünk erősödésének még azt az egyetlen biztos forrást se tudjuk felhasználni, vérrokonaink betelepítését sem tudjuk higgadtan és férfias kitartással keresztül vinni. Bele fogtunk a munkába nagy tüzzel s abba hagytuk, mint a kis gyermek, mikor várat épít.

Pedig ha ez oldalról nem sietünk meg erősödni, a másik: a velünk lakó idegenek megmagyarosítása magában nem fog elég erővel ellenállhatni a szláv tenger hullámcsapásainak, melyek ma jobban veresdik nemzeti létünk bástyáit, mint bár mikor eddig, talán épen azért, mert nagyon sietünk visszasszorításukkal. A csángók telepítésének ügye nem csak ilyen szalmaláng-féle lelkesedést érdemel; nemcsak egy-két valószínű önkényétől függővé teendő valami; hanem valóságos nemzeti ügy. Különböztették ezt annak idején elégszer s a magyar társadalom megérténi látszott. De valójában nem értette meg.

A fényes vendéglátásnak emberei vagyunk, még ha tán áldozattal is jár, mert annak híre hizeleg híuságunknak. Szívós kitartásra azonban nem vagyunk képesek. Vagy tán átok sulya az rajtunk, hogy az idegenek betelepítése s betelepítése századok óta mindig fényesen sikerült, míg a saját nemzetbelieink betelepítésének e valónre való kísérlete is ilyen szegyeteljes véget ér? Az erdélyi szászok és a délvidéki betelepültek bezzeg nem gondolnak visszamenésre oda, honnan jöttek! Sőt a jó zsiros földön annyira megbiztak, hogy már államban államot akarnak alakítani. A bejövő magyar nép pedig nem talál otthont, csak a Duna ingoványában....

Gondolják meg a dolgot a kiken feleklük és ne sajnálják összes erejüket e szomorú valóság elhárítására, mert a mit e téren teszünk, az messze a jövőbe fog kihatni. A magyar társadalom a maga egészében a kormány férfias segélynyújtásával volna hivatva a cselekvésre. Ne nézzük észszedugott kézzel, mint hogy itt a jóra való, munkabíró nép, s ne háritsuk a cselekvést egyikünk a másikra, hanem tegyük meg

egyesült erővel a mit tehetünk. Az egyesítés művét pedig vegye kezébe a sajtó.

e. r.

H i r e k.

Megegyezések közgyűlés. Baranyavármegye bizottsága ma d. e. 10 órakor a megyeház nagyertermében rendkívüli gyűlést tart.

A „Pécsi dalárda és zeneegylet“ az alapszabályaiban kifejezett céljához képest, terjesztési és fejlesztési kívánván a nehezebb zene művelését: zeneiskolájának ez évi tanfolyamát f. évi október hó 1-én nyitja meg. Az egyesület igazgató választmányja az alkalomból felhívni bátorodik a T. cz. szülők és gyámok figyelmét arra, hogy ha gyermekeiket a kedély és szívemesítő zenében csekély áldozatokkal és alaposan oktattatni óhajtják, ezen kedvező alkalmat felhasználni el ne mulasztják. A zenei oktatás sulypontja a hegedű és ének tanításra fog helyeztetni, — ez utóbbi különösen a szabatos hallérzék fejlesztése céljából; ezenkívül a jelentkezők hajlamához képest zongora, fuvola, klarinet, kürt, gordonka és gordon hangszerek játszásában is adatik oktatás. A zenei oktatás Löhr Vilmos egyleti karmester közvetlen vezetése és felügyelete alatt áll. A heti órák száma 3, melyek akként lesznek beosztva és megállapítva, hogy azok a tanuló ifjúságot egyéb tanulmányaikban nem akadályozzák. A kezdők és haladotabak külön külön órák nyerne; a tanév végével nyilvános zárvizsgák tartanak hangverseny alakjában összműködéssel. A tandíj havonként 3 frt, egyleti tagok családtagjai számára 2 frt; a tandíj havonként előre fizetendő. — Beiratási díj fejében kivétel nélkül 1 frt fizetendő egyszer s mindenkorra. Szegénységüket igazoló tehetőséges növények díjmentesen nyerne oktatást. A beiratások szept. 29-étől október hó 4-ig a zeneegylet helyiségében (Oertzen-féle ház, földszint az udvarban balra) délelőtt 10—12 óráig eszközölhetők. Az igazgató választmány.

Előfizetési felhívást bocsátott ki Várady Ferenc, a „Pécsi Figyelő“ belmunkatársa „Rimek és prózák“ című művére. A könyv jövő hóban fog megjelenni, tartalmazni fog 10—11 igen eredeti költeményeket, műfordításokat és kisebb elbeszéléseket. Előfizetési ára az egyszerű példánynak 1 frt, a diszpendányné 2 frt, mely összeg a szerző lakására, János utca 8 sz. küldendő.

Színházi hírek. Arady Gerő, a pécsi színtársulat igazgatója falragaszokat bocsátott ki, melyekben a közönséget színházi bérletek kötésére hívja fel, egyszersmind közli az egyes helyek árait is. Ezek annyiban változást szenvedtek, hogy a zártszékek első sorai elsőrendűekké léptették elő 20 krral emelt árral. Különböző a bérlet lehető kedvező a közönségre, azért ajánljuk a bérletni szándékozók figyelmébe. A társulat jelenleg N. Kanizsán működik s a napokban jó Pécsre.

Tanítói jubileum. Hoffer István, a bonyhádi római kath. hitközség tanítója, mult hó 23-án ünneplé tanítóságának 25 éves jubileumát széles baráti körben.

A pénzügyminiszteriumban tetemes személyeszállítás van készülében a pénzügyi bíróság felállítása következtében. A pénzügyi bíróságnak jövő évi január 1-ével való életbeillesztése nyomán a miniszterium VI. osztályának teendői közül a nagyobb rész a bírósághoz tétetvén át, ez által a személyzet száma leszállítatik. Nem különben leszállítást lesz a dohányosztálynál is, melynek két osztálya egygyé vonatik össze Pongrácz Emil p. vezetése alá, s ekkor ott összpontosítva lesz a dohány gyártmányok eladása belföldön, a dohánygyárudákra, dohányraktárakra, ezek személyzetére vonatkozó ügyek, dohánybehozatali engedélyek, büntetéseknek kegyelem utján való elengedése, a lottojüvedékre vonatkozó ügyek, a pesti

lottoigazgatóság és a lottohivatalok személyes ügyei, jöteknyszékelő állam sorsjátékok, löporegyedárusok, robbantó szerek a vagyontalan magyar királyi hivatalnokok özvegyei és árvái részére alakított alap, központi dohányüzleti igazgatóság hatáskörét meghaladó ügyek, felebbeszek a dohánytermelési ügyekben és általában a közp. dohányüzleti igazgatóság határozatai ellen benyújtott felebbeszek, a közp. dohányüzleti igazgatóság ügykezelési. és személyzeti ügyei, a tengelyen való dohányszállítás, leszámolások az osztrák pénzügyminiszteriummal, végre a meg szállott tartományoknak dohánygyártmányokkal való ellátására, különben az adott előlegekre vonatkozó tárgyalások és leszámolások. Ezek szerint el lehet mondani, hogy ez lesz a legnagyobb osztály a miniszteriumban.

A szüret. Bár egyes szőlőkben s a környéken már a mult héten lesztek a termést, az általános szüretelés csak hétfőn állott be. Noha sem jég, fagy, vagy egyéb elemi csapás az év folyamán nem volt, a termés még sem mondható jó középserűnek. Mindazok dacára a szüret vig volt, puszkák ropogása, békák s egyéb tüzijátékszerek puffogása mellett more patrio folyt le. Az idő nem igen kedvezett, mert majdnem minden nap esett az eső, de ha másképp nem lehetett ugy ez nem akadályozta a szüretelőket.

Egyleti élet. A pécsbaranyai tisztviselők önszervező egylete dacára annak, hogy életének bölcső korában van, máris elvitáztatlanul élénk jeleit adja szükségességének és életvalóságának. Rendes és pártoló tagjainak száma 120, s minden hónapban jelentkezik új tagok felvételre; csupán beiratási s tagsági díjakból ezideig összegyűlt vagyona közel 300 frt készpénz, mely kölcsönök, ingyenes adományok és temetkezési alapokra osztva, a pécsi takarékpénztárba helyeztetett. Működése által elérte, hogy a nem régen városunkba idözött Sidoliféle cirkus előadásaira tetemesen leszállított áron szerzhették meg az egyleti tagok a belépti jegyeket, — ugy a Madarász-féle nyári, s Engel-féle gőz-zuhany-s kádfürdőre fele árleengedést eszközölt ki tagjai részére. Felemlitdönök tartjuk itt Engel A. és fia ama dicséretre méltó kezdeményezést, mely szerint az egyletnek 50 drb. zuhany- és gőzfürdőjegyet ingyen rendelkezésére bocsátott. Az éllemlí czikket olvasóbb beszerzése iránti intézkedések tárgyalás alatt vannak, s több egyleti tag kívánsága folytán kísérlet tétetik a cukor, kávé s egyéb gyarmatárunknak egy trieszti kereskedőcégnél nagyobb mennyiségben leendő megrendelése által — előnyösebb árak előérésére, mely áruk a tagok közt a beszerzési áron szétosztatnának; — ugy az alapszabályok értelmében megteszi lépéseit az egylet, hogy a legközelebb beálló szini évadra leszállított áron szerzhessék meg tagjai a színházi jegyeket. Alapító tagok gyűjtése végett egy négy tagu bizottság — Aiding János kir. tanácsos egyleti elnök, Bokor Ferenc alelnök, Dr. Sey Ernő titkár s Czigliányi Béla választmányi tag személyében, küldettek ki. Jól felfogott érdekével nagyon is megegyezőleg tette az egylet ama első s legfontosabb lépését, hogy elnökének Aiding János kir. tanácsost választotta, ki nemcsak névleg elnöke az egyletnek, hanem buzgó tagja is; ő maga is az alapító tag sorába lépett s Pécs sz. kir. város közönségét is igyekszik olyanul megnyerni; — nem csak minden ülésen megjelenik, hanem magát is tisztviselőnek tekintvén, szóval és tettel buzgolkodik az egylet érdekében. Tekintve a tisztviselőnek szerény, mondhatni csekély fizetését, dicséretre méltó törekvés, hogy egyesülés által igyekszik helyzetüket javítani, s nagyon kívánatos, hogy e nemes czélban minél többen részt vegyenek, hol saját előnyük mellett mások javát is előmozdítják.

Elfoglott betörő. Winkler Józsefet, a mohácsi járásbírószág helyiségébe eszközölt vakmerő betörés egyik tettesét — fia

tal, szálás legényt — e hó 26-án kísérték át Pécsről Mohácsra az ottani járásbírószághoz, hogy az elővizsgálat e bűnügy tárgyában eszközöltsék.

Öngyilkos tanító. Mitzl Máté, baráteri (Baranyam.) róm. kath. tanító ezeltől 2 héttel felakasztotta magát. A szerencsétlen ember özvegyet s 4 kiskoru gyermeket hagyott hátra. Ha e körülményhez hozzáteszszük, hogy a baráteri r. kath. tanító ál-lomás jüvedelme alig üti meg a 200 frtot, ugy hiszszük az öngyilkosság az azt megelőzőtt buskomorság nem igényel bővebb magyarázatot s indokolást.

Uj lap. „Ellenőr“ czim alatt Hevesi József ismert fiatal író egy vasárnap délután megjelénő hetilapot indított meg. Az első számban, mely vasárnap jelent meg, ügyes összeállításal, többek között Klapka György tábornoktól is találunk czikket, „Egy közvetítő reformeszmé“ czim alatt.

Olési kísérlet. Hoffmann Ferenc mohácsi vinczellért, Ekert János, Mindszenty Aurél vinczellérje a látók előtt annak idején azzal gyanusította, hogy amaz pincebázi lakásában lopott bort rejtgette. Az ennek folytán eszközölt nyomozás kiderítette, hogy a gyanu teljesen alapos volt; miért is Hoffmann Ferenc ellen a bűnügyi vizsgálat megejtetvén, ő el is ítéltetett. Ezért ő boszut esküdött Ekert János ellen. E hó 25-én este 8 óra körül Mindszenty A. présháza mellett elbujt s leste, míg Ekert lakásából kijő; ez a sértések által okozott zakara csakugyan kijövéen, Hoffmann egy késszen tartott késsel neki ment és a támadt czivódás közben karjának felső részét keresztül szurta; utóbb hátán is mély szurást ejtett. Mindkét sértés súlyos ugyan, de szerencsére nem életveszélyes. Hoffmann Ferenc ellen a vizsgálat megindittatott.

A budavári gyilkosság ügyében az október hó 2-án kezdődő végtárgyalás három napra van tervezve. A tárgyalás, mint értesülünk délelőtt 9—1-ig s délután 3—7-ig fog tartani. A harmadik nap a vád-és véd-beszédeknek s az ítéletkihirdetésnek lesz szánva. Bök kir. ügyész, ki a vádat személyesen fogja vezetni, ma érkezett vissza szabadságidejéből.

A telefon elterjedése. A „Companie internationale des telephons“ a telefon jelenlegi elterjedéséről a következő adatokat közli; Európában van jelenleg 161 város 30,066, Azsiában 7 város 420, Afrikában 4 város 240, Amerikában 126 város 47,85, Ausztráliában 5 város 897, összesen 303 város 78,808 résztvevővel. — Az európai államok a fentebbi számokban következőleg képviselvék; Belgium 6 város 1941, Dánia 1 város 516, Németország 21 város 3613, Franciaország 18 város 4437, Nagy-Britannia 75 város 7287, Németalföld 4 város 1340, Norvégia 2 város 745, — Olaszország 13 város 5507, Ausztria-Magyarország 3 város 870, Oroszország 6 város 1351, Portugália 2 város 80, Spanyolország 3 város, Svédország 5 város 1554 és Svajcz 2 város 825 résztvevővel. Azsiában Kína és India birnak távszóló vezetékkel és pedig a következő városokban: Hongkong 23, Shanghai 76, Bombay 84, Kalkutta 115, Madras 28, Rangoon 45 és Singapore 49 résztvevővel. Afrikában Fok és Erzsébet-Port birnak telefon-vezetékkel, összesen 47 résztvevővel, valamint Alexandria és Kairo összesen 103 résztvevővel. — Az amerikai államokból esik; Kanadára 10 város 3256, — Kubára 1 város 460, — az argentinai köztársaságra 1 város 700, — Brazíliára 1 város 500, — és az Egyesült Államokra 112 város 41,569 résztvevővel. — Ausztráliában 4 városban van telefon-vezeték 637 résztvevővel, ezenkívül Honoluluban (Sandwich szigetek) 260 résztvevővel.

Egy hasznos fa, a negundo fraxini folia Észak-Amerikából származik, s az ottani fák följével a gyors növéssel rendkívüli mértékben bir, de dacára annak, hogy nálunk a legkeményebb teleket átéli, tenyésztése mindez ideig felette korlátozott.

A fa 20—30 méter magasra nő, és élénk zöld lombzatával igen kellemes látványt nyújt. A metszést igen jól tűri, s ezért sántányok mellé is igen előnyösen ültethető. A nagy mennyiségben termelt magvak tavasszal előleges csíráztatás nélkül is jól kelnek és erős hajtásokat adnak, melyek második évben másfél méter magassá is nőnek, növése tehát gyorsabb, mint az akác-fát kivéve, bármely más fát. Tüzelőképessége a vörös bükkéhez közel áll, s szerzőszám és butorjának is használható. Mint-hogy gyökársarjakat nem képez, levele széles és puha, koronája sűrű lombbal fedett, a talajjavító és forrásképző fák közé tartozik; oly tulajdonságok, a melyek ezen fát az akác-fa fölé helyezik. Az utóbbi a talajt teljesen maga veszi igénybe és számos gyök-sarjaival mindenféle közti termelést lehetővé tesz; csaknem száraz levele kevés és csekély minőségű televenyt ad. Igen jól használható eleven sövények készítésére is, mert a metszést, mint már említettük, igen jól tűri, s a föld felületén elágaztatható.

Beküldetett. Brockhaus-féle Conversations-Lexikonja képek és ábrákkal illusztrált 13. kiadásának 75. füzetével az 5. kötet befejeztetett. Ezen kötet Deidesheim szótól egész Elektra szóig terjed 4643 cikkben, míg az 5. kötet az előbbi kiadásban csak 2028 cikket tartalmazott. D betűben minden a „Deutsch” szóval összeköttetésben lévő szó foglaltatik. Az E betűben e forduló legfontosabb cikkek Eisen szó s ennek összetettjeire vonatkoznak s kiválóan minden a vasut építése, üzem, valamint nemzetgazdasági s katonai jelentőségére vonatkozó, nemkülönbön történetük, statisztikájuk s irodalmuk röviden és mégis behatóan tárgyalatik. Emelendő itt még Edison — a telefon és villamos világítás felfedezőjének életrajza. Dresden, Dublin és Edingburgh városoknak leírása, a demokratiai örök, házasságról, esküről, desztillatio-desinfectio, trágyázás és esélőgépekről, dockokról s számosról írt cikkel. A kötet 8 chromolitografizott ábraszót tartalmaz, melyek mindannyian a német bírdalomról írt cikkekhez tartoznak; azonkívül 12 táblát több mint 100 fametszeti képpel és 60 a szövegbe nyomtatott tervet és képet. Ezen 5 kötettel az új kiadásnak mely 16 kötetben jelenik meg, már majdnem 1/3 része befejeztetett s így nem sokára ezen nagytervű s majdnem nélkülözhetetlen mű egészben be lesz fejezve. Előfizetheti minden könyvkereskedésben.

Beküldetett A „Pester medic. Presse írja: a legközönségesebb köhögés veszedelmessé válhatik, tehát tanácsos a legkisebb s legjelentékenyebb hurutnál egy kellemes szert használni, mely az emésztést nem akadályozza, az Egger-féle mellapastillák és ezrela kitiűnőnek bizonyultak amennyiben a köhögési ingort eltávolítják előleidek a nyálka vetést és nem ideznek gyomorsavat. Egy eredeti doboz 25 kr., 50 kr.

Gyomorhaj ellen Egger fia gyógyszerkorgyárosnak sikerült kellemes ízű pastillákat készíteni mely emésztés hiány, görvél, halványosság, ismétlődő főfájás, veseköbetegek ellen igen meglepő jó hatással bírnak. Egy eredeti doboz utasítással együtt 30 kr. városunkban raktáron következő gyógyszerész uraknál Kunz Nándor, Kovács N. Sipőcz és Irgalmas szerzet gyógytárban. 291

Közigazdaság.

A „Pécsi kereskedelmi és iparkamara” évi jelentése.

(Folyt.)

A kecsketenyésztésnek

A kamara területén nagyon csekély közigazdasági jelentősége lévén, e helyütt csak azt tartjuk felemlítendőnek, hogy azokat leginkább csak szlávajku zsellérek szokták tartani tejnyerés végett. A kecskék létszáma a kamara területén egyre fogy. 1870-ben találtatott Baranyában 1540 drb, Somogyban 1603, Tolnában 711 drb. 1880-ban azonban Baranyában már csak 660 drb, Somogyban 756 drb, Tolnában 322 drb.

A kecske darabját 1882-ben 4—6 frtéért árulták a vásárban.

Az állategészség 1882-ben eléggé kedvező volt, a mennyiben a veszélyes jellegű, járványos betegségek csak szórványosan léptek fel.

Halakkal.

Halakkal a kamara területe bőven van ellátva. Az alsó vidék a Duna és Dráva,

a felső pedig a Balatonból kapja a halakat. Az alsó vidéken a legtöbb hal a duna- és drávamelléki kiöntésekben és tavakban fordul elő. A legnagyobb mennyiségű hal a dunamelléki fhg. Albrecht bellei uradalomhoz tartozó kopácsi és a mohácsi szigeten levő s a pécsi püspökség tulajdonát képező „Riha” tóból nyeretik.

A kiöntéses helyeket leginkább a ponty, durda, czompó (zsigányhal) kárász, csuka, süllő, harcsa, dévér és sok egyéb apró hal szokta felkeresni. A Dunát és a Drávát soha vagy csak ritka esetekben hagyják el a viza, keszege, sőrege.

A halászat e vidéken legsikeresebben a jégzajláskor űzetik, a mikor a halak a jég által téli hűvőkől kizavartatnak. Nemesak a legtöbb, hanem a legjobb és legnemesebb halakat is ilyenkor fogják.

A kiöntéses helyeken a halászatra a legkedvezőbb időpont akkor szokott beállani, ha a víz 2—3 hónapon át tartott magas állás után apadni kezd. Ilyenkor utvesztőkben, rekeszekkel s különféle egyéb készülékekkel óriási mennyiségű halat fogdosnak össze. A tulajdonképeni rendszeres halászat csak a hűvösebb évszak beálltával kezdődik a halastavakban, melyek kedvező években csak ugy hemzsegnek a különféle halaktól. Volt rá 2-kárhányszor eset, hogy 7:30—1000 mázsa halat fogtak egy halászatra a kopácsi tóban.

A halászati jog ugy a kopácsi, mint a Riha tónál bérbé van adva.

A halkereskedést itt halkufárok közvetítik, kik a halat a halásztól vásárolják össze s kocsin szállítják a vásárokra. Telen a 3—4-ik megébe is elviszik a halakat.

Az el nem tartható s a kevésbé izletes közönséges fajokat, főleg pedig a fehér keszeget beszóva légen szárítják. Az ilyen halak 10—12 klg.-os bálókba lesznek kötve s Szerbiába, Rumeniába, továbbá Krassó-, Szörény-, Temes-, Arad- és csekély részben Torontálmegyébe szállítva, hol azok minden hozzátétel nélkül parázson sütte az oláh közzétének igen kedvelt (kivált bőjti) eledelet képezik. A szárított halakban való kivétel a baranyai Dunamellékről 1000—1500 m. mázsára rug évenként. A m. mázsa ára 30—50 frtig hullámzik. A jelentékenyebb halászárítási telepek Mohácson és Batinán vannak. A szárított halak bélrészeiből halzsír főznek az illető halászok. — A halzsír készítését és értékesítését illetőleg ez idényre nem sikerült bővebb adatokat beszerezniük.

A nagyobb halak vontatóhajókhoz kötött haltartókban Budapestre, Ujvidékre stb. vitetnek. Jelentékeny fogyasztási piac a dunai és drávai halaknak Pécs, Eszék és vidéke.

A halak ára a halak faja, nagysága, évszak és a kereslethez képest nagyon változó s 1 frt 50 krtól 52 frtig hullámzik m. mázsánként.

Allandóan magasabb áron csak a viza, jászkeszeg és a sürgé kel. Van idő, hogy ezeknek klg.-ja 1 frt 20 kr.-ba is kerül. Míg ellenben előfordul az is, hogy a fehér keszegének m. mázsáját 1 frtéért is adják.

Késő őszkor az 1 kilogramnál nagyobb súlyú jó minőségű pontyok ára rendszeren 15—18 frt közt hullámzik m. mázsánként. Ezen árak alatt azon árak értetnek, melyekért a halászok a halkufároknak vagy kereskedőknek adják a halat. A legnagyobb árhullámzásnak a csuka és harcsa, a legkisebbnek a ponty és süllő van alávetve, mely utóbbiak mindig keresettek.

Sajnálandó körülmény az, hogy az e vidéken mindig nagy bőségben levő halakra Bécsét nem sikerül kiviteli piacul megnyerni. Bécs u. i. legnagyobb részben a csehországi tavakból nyert halakra szorítkozik. Mint-hogy a dunai és drávai hal sokkal izletesebb, mint a csehországi, az áru minősége tekintetében fényes győzelmet arathatnának a fennálló verseny felett. Azonban a versenyt nem lehet felvenniük, mert a dunai és drávai halászat a Duna és Dráva idő-

szertinti vizállástól van függővé téve, oly annyira, hogy általán sikerrel csak akkor űzhető a halászat, ha azt a viz- és jégállás viszonyai megengedik.

E körülmény következtében a tavi halakat sokszor olyan időben kell kifogni, midőn nehezen tarthatók el s így hogy a roppant tömeg csak némileg értékesíthető legyen, potom áron kell a halkufároknak eladni, vagy a sertéseknek adják eledelelül.

Halexport ugy lenne sikerrel űzhető, ha a szükséges halmenyiséget mindenkor a fogyasztás szempontjából alkalmas időben (pl. bőjti évadban) lehetne szállítani. Ez pedig csak ugy érhető el, ha alkalmas helyeken s a Dunával összeköttetésben álló u. n. halaskamarákban gyűjtetnének össze s tartatnának készletben a halak. Továbbá szükség lenne olyan vasuti kocsikra, melyekben halakat jég közé téve lehetne szállítani.

Az egyszerű haltenyésztésre s esetleg a hal különféle feldolgozására vonatkozó ismereteknek egy vándortanár által való terjesztése (mint mult évben Sz.-Iglón) a Duna és Drávamelléken nagyon helyén lenne.

A Balatonnak somogyi partján, főképp a berkes helyeken szintén űzik a halászatot. Telen a kufárok kocsin szállítják el a halakat szerte-szélyel; még Pécsre is hoznak.

A Balatonban a hal néhány év óta rohamosan fogy. E körülmények egyik legfőbb oka a Siófoknál levő Sió zsilip részint alaki hiánya, részint tapintatlan kezelése.

(Folyt. köv.)

Törvényészeki csarnok.

Előadott polgári ügyek.

Kissfaludy Imre kir. tszéki bíró által:

Szeptember 11-én.

1542 p. 1882. Mestrits Ignác, Szent Király község ellen, a községi erdőből követelt faizási jog megítélése iránt.

6309 p. 1882. Hochetlinger Jánosné, szül. Gausz Karolina, Hofbauerné szül. Gausz Matild ellen, szerződés érvénytelenítése iránt.

6590 p. 1882. Hoffmann Erzsébet, Valentin Katalin ellen, néhai Valentin hagyatéka illetve ebből 780 frt megítélése iránt.

5291 p. 1883. Radanovits Gyula, Kotorácsa Czvetko ellen, ingatlanok tulajdonjoga megítélése iránt.

Vésey Rezső tszki bíró által.

4416 p. 1883. György Miklós csikóstóttói árvák atyja, Kholip szül. Klein Borbála ellen, 1125 frt 22 kr stb. iránt.

4536 p. 1883. Schakovits Salamon, Schwarcz Vilmos ellen, 4300 frt stb. iránt.

Bogyai Pongrácz tszéki bíró által.

8855 p. 1883. Matits Stipan és neje Bodolyác Iván ellen 720 frt tőke s jár. iránt.

1651 p. 1883. Füle Anna, Molnár János ellen, hitbér és hozomány megítélése iránt.

Szeptember 25-én.

2316 p. 1883. Reinfeld Regina mint természetes leánya kisk. Reinfeld Zsófi és édes anyja term. és törv. gyámja Jeszenzky Gyula ellen, apaság kimondása stb. iránt.

6085 p. 1883. Panka Katalin Szücs Imréné, Tóth János és neje Paula Anna ellen tulajdonjog birtokba bocsátás elvont haszon iránt.

Szeptember 27-én.

Vésey Rezső tszéki bíró által

5295 p. 1883. Sorosits Józsefné szül. Németh Rozália, Heil Péter ellen ingatlan birtoka iránt.

6210 p. 1883. Audits József, Audits

Katalin Nagy helyesebben Lőrincz Andrásné és társai ellen, ingatlan tulajdonjoga iránt.

Bogyai Pongrácz tszéki bíró által.

6436 p. 1882. Rechnitzer Salamon, Fischer Mihály ellen, 388 frt 86 kr tőke és jár. iránt.

3362 p. 1883. Sajnovits Katali és társa özv. Sajnovits Györgyné és társa ellen végrendelet érvénytelenítése iránt.

5533 p. 1883. Vasas Mihály és társa, Vátyi József ellen ingatlan tulajdonjogának megítélése iránt.

5933 p. 1883. Özvegy öreg bíró Sámuelné, özv. Bíró Sámuelné és társa ellen özvegy jog megállapítása iránt.

Oktober 1-én.

5846 p. 1883. Glaub József és társai ellen lopás miatt.

Büntető ügyek.

Szeptember 24-én.

3117. b. 1883. Kis Borsos József és társai ellen többrendű lopás büntette miatt.

Szeptember 26-án.

2847 b. 1883. Ujj László ellen, lopás miatt.

3546 b. 1883. Makai János ellen, hatóság elleni erőszak miatt.

3705 b. 1883. Lipokatics Jánosné ellen, lopás miatt.

Szeptember 28.

3262 b. 1883. Periskits Rotkain Gyuka ellen, súlyos testi sértés miatt.

3440 b. 1883. Striczky Imre ellen, felmenő ágbeli rokonon elkövetett súlyos testi sértés miatt.

Oktober 3-án

4290 b. 1883. Vita József ellen, gondatlanság által okozott emberölés miatt.

4291 b. 1883. Nagy Sámuelné szül. Nagy Zsuzsanna és társa ellen súlyos testi sértés ellen.

Oktober 5-én.

3151 b. 1883. Tóth János ellen halált okozó testi sértés miatt

Irodalom.

Az „Ország-Világ” XXVII. füzeté megjelent. E szöveg megjelent egyszerűsége a foglaltatik, hogy a mit tartalmaz, az mind becses, válogatott, izlénemesítő olvasmány a képek egytől egyig díszes illusztrációk. A szöveg-tartalom élén áll Mészáros István erősen realiztikus életképe: „Ifju redő, öreg ráncz” czimvel, melyben azonban a finom színezés és a szép festések elsimitják a tárgy kirívó érdekességét. Igen szép Irányi Dezsőnek népies költői elbeszélése: „Szép asszony völgye”, melynek tárgyát egy rövidke románcban is el lehetett volna mondani, de a leíró elem gazdasága és a szép nyelvezet bőven kárpótolnak a tárgy csekély voltaért. B. Büttner Lina két népmesét közöl: „Gróf és művész”, „Isola bella” czimen fordított novellákat kapunk elég sima fordításban, gróf Zay Miklós kitünő rajzot ír az őzről, míg Eördögh Dániel veterán zoologunk „Széttétekintés a rovarvilágban” czimvel igen érdekes és figyelemre méltó értekezést írt; hasonlóképen figyelemre méltó Mayer Miksától: „Bizalmas beszélgetések egy anyával.” Ezekon kívül számos apróbb czikk van benne, melyek mind válogatott és érdekes dolgozatok. Nagy gond van fordítva a színházra, művészetre s a rovatokra. A képekről is azt mondatjuk, hogy szépek és beillenek akármely keretbe. Itt csak czimüket soroljuk fel: „Őszi vihar a tengerparton”, „Lelencz leányok sötéteja Salamanczába”, „Alkonyat”, „Hollók, varjak . . .”, „Sakkjáték közben”, „Ki a világba” stb. stb. A füzet végén a figyelemre méltó sorokat veszszük s olvasóinknak is, de meg az „Ország-Világ”-nak is tartozunk vele, hogy kiadjuk e sorokat.

Az „Ország-Világ” tisztelt olvasóihoz.

Más elfoglaltságaim és egyéb kötelezettségeim, melyeket nem kevesbíthetek, lehetetlenné teszik számomra, hogy az „Ország-Világ” szerkesztését, bármily érdemes és kellemes munka legyen is tovább folytatassam.

Sajnálattal veszek búcsút a tisztelt olvasóktól, s csak az a remény vigasztal, hogy e lapok hasábjain a jövőben is találkoznunk fogunk, s hogy e lapok a további szerkesztés alatt is virágozni fognak.

Budapest, 1883. szeptember 22.

Ifj. Ábrányi Kornél.

Nyilatkozat. Midőn nagy sajnálattal veszünk tudomást Ifj. Ábrányi Kornél eltávozásáról, a kinek szerkesztése alatt lapunk azt a nívót érte el, melyben állnia kell, hogy a külföldi képes lapok áramlatával szemben mind nagyobb fért hódítson; és köszönettel, hálával gondolunk mindenkor az ő működésére: egyszerűsége t. olvasóink szíves tudomására hozzuk, hogy ifj. Ábrányi Kornél eltávozta semmi változást sem fog az „Ország-Világ”-ban előidézní, s a lapok ama kolportált híre, mintha az „Ország-Világ” megváltoztatná irányát, teljesen légből kapott kóhalmány. Az „Ország-Világ” marad az, a mi előbb volt: a művelt magyar közönség képes közlönye, mely igyekszik izlénemesítő olvasmányokkal, díszes illusztrációkkal kedves órákat szerezni olvasóinak. Együttal arról is értesítjük olvasóinkat, hogy ezental az évfolyam mindig január elsején kezdődik; tapasztaltuk ugyanis, hogy a német képes lapok módjára behozott októberi évfolyamokkal a magyar közönség nem tud megbarátkozni. E szerint a jelen szám nem nyit meg egy új évfolyamot; ez még a IV. évfolyam folytatása, mely folyó évi decz. hó utolján ér véget.

Együttal van szerencsénk t. előfizetőinket tudósítani, hogy jutalomképeink, melyeket január elején, az addig küldött fénynyomatu melléklet-képek helyébe az évfolyam végére ígértünk, november hó végére elkészülnek, mikor is azok szétküldését azonnal megkezdjük.

A szerkesztéssel Mészáros Istvánt bíztuk meg, a ki az „Ország-Világ”-nak már két év óta segédszerkesztője, s a kinek ezental is főtekrévése lesz hogy az „Ország-Világ” olvasói igényeinek mindenben megfeleljen.

Wilekens és Waidl

mint az „Ország-Világ” kiadótulajdonosai.

*

Az „Olvasókör” czimű, már eddig 5-ik évfolyamat ért s kéthetenként megjelenő regényvállalatot, mely pontos megjelenése, csinos kiállítás, de különösen kitünő regényneinek értékesítő tartalma által, hazánk kevés számú folyóiratai között egyike azoknak, mely a legtöbb olvasóközönséggel díszkedhetik, miért is azt t. olvasóink figyelmébe ajánljuk.

Az „Olvasókör” most folyó regénynek czime „A Rejtett milliók” Montepin Xaver hatásteljes legújabb történeti regénye, mely az olvasót teljesen lebilincseli és megragadja. Előfizetési ára egy évre vagyis 24 (5 éves) füzetre 6 frt; 12 füzetre 3 frt; 6 füzetre 1 frt 50 kr. — Előfizethetni legcélszerűbben posta-utalvány által az „Olvasókör” kiadóhivatalához Budapest, Stáció-utca 31. szám. Mutatványszámok ingyen küldenek mindazoknak, kik a kiadóhivatalhoz ezekért egy levelezéssel fordulnak.

Budapesti értéktőzsde.

(Koritz Antal és társa, bank- és váltóház heti jelentése.)

Budapest, szept. 28.

Azon remény, hogy most már kedvezőbb tőzsdéi viszonyok fognak uralkodni, legalább e héten, nem teljesült. Ismét lanyha irányzatot és árcsökkenést kell

konstatálnunk és azon mérsékelt áremelkedés, mely a múlt héten eléretett, egészen veszendőbe ment. A kedvező pénzpiacot mit sem használt, mert a politika ennek hatását nem engedte érvényre jutni. A Franciaország és China között fönnforgó viszály acut jellegűt öltött és a két állam között formális háboru folyik. Ezen körülmény nagyon lehangolta a párisi és londoni tőzsdéket s azért onnan tőzsdénk nem is nyert buzdítást, de ezenkívül még a bolgár és a szerb viszonyok is aggasztanak. Szerbiában a konzervatív kormány határozott veregetést szenvedett s a fejedelm dilemmában van, hogy kit hívjon meg a kormányra. Bulgáriában Sándor fejedelem az oroszokkal szakított s ezek fenyegetik is felhívatatos közleményekben a fiatal országot, melyet már megszálltak volt orosz tábornokok által kormányzott provinciáknak tekinteni. Szóval a politikai láthatáron nem egy felhő torlódik össze és az ilyen borús pontok tudvalevőleg sohasem kedveznek a tőzsdézetnek. A hét elején még szilárd volt az irányzat, de utóbb fokozatosan árcsökkenés állott be és a hét végéig folytonos volt az árfolyamok gyengülése. Még az angol bank újabb kamatláb leszállítása sem keltett figyelemre méltó hatást. Hozzájárult még a hanyatló irányzat előmozdításához az ultimo rendezése körül felmerült nehézség. Az általános kedvetlenség és spekuláció tartózkodása ugyanis megnehezítették az elhelyezést és a prolongációt, minek folytán nagymérvű kényszereladások eszközöltek, melyek természetesen szintén lenyomták az árfolyamokat. A forgalom korlátozott volt és a főbb értékpapírokra szorított. Vasuti részvények olcsóbbodtak. Helyi papírok közül malom-papírok némely fajai inkább hínáltak. Valuta szilárd.

A fontosabb értékpapírok változása kiteszik a következő táblázatból:

	szept. 21.	szept. 28.
Magy. hitelrészvény	293.—	289.25
Osztr.	294.60	290.60
4 %/os magy. aranyjár.	87.65	87.10
6 %/os „ aranyjár.	119.30	119.25
5 %/os „ papírjardék	86.30	85.95
Osztr.-magy. államvasut	320.25	317.75
Magy. lejárati bank	90.75	90.25
„ díjorsjegy	113.50	113.—
Tiszai sorsjegy	109.50	109.25
Cs. kir. arany	5.69	5.70
Napoleon'd'or	9.51	9.50
Válto Londonra	119.95	119.95
„ Párisra	47.35	47.40
„ Berlinre	58.50	58.65

Közlekedés.

Vasuton.

a Mohács, Pécs és Budapest közti vasuton. Mohácsról Pécs felé indul reggel 3 óra 23 p. d. e. 10 óra — „ d. u. 3 óra 15 „ Pécsről Mohácsra indul reggel 6 óra 22 „ d. e. 11 óra 15 „ este 10 óra 37 „ Pécsről Budapestre indul délelőtt 11 óra 05 „ este 7 óra 16 „ Budapestről Pécsre indul reggel 8 óra 16 „ este 7 óra 15 „

Személyhajók:

Budapestről Mohácsra naponta déli 12 órakor. Mohácsról Budapestre naponta d. e. 11 órakor.

Póstahajók:

Budapestről Zimonyig naponta 11 órakor éjjel. Mohácsról Zimonyig naponta 8 óra 15 perczek reggel. Mohácsról Gyurgyevóra szerdán, pénteken és vasárnapon reggel 8 óra 15 perczek. Mohácsról Budapestre naponta 2 1/2 órakor reggel.

Laptulajdonos: Fekete Mihály.

Felelős szerkesztő: Bodó István.

E rovatban minden szó beiktatása 1 krba kerül, hirdetések után, melyek a hirdető-félnél külön lakezímével is el vannak látva, még 30 kr. bélyegdíj fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK.

Minden hirdetésre felvilágosítást ad a kiadóhivatal. Levélbeli tudakozódásokra is pontosan válaszolunk, ha a válasza szükséges póstabélyeg beküldetik.

Olcsó könyvek. Konek: Egy-házjog, Fésűs: Közigazgatási jog, Konek: Statistika, Kautz: Politika című könyvek, szépen bekötve, tiszta állapotban olcsón eladó. Hol? megmondja a kiadóhivatal.

Tőke befektetésre és gyűmölcsöztetésre alkalmas ház a belvárosban előnyös áron megszerezhető. Értesítést a kiadóhivatal ad.

Pécsett budai-külváros Kisboldogasszony utca 13. sz. a. egy bolt bérbe adandó. 401.

Egy jó családból származó leány egy családhoz óhajtaná jutni, hol kisebb gyermekeket tanítana és egyúttal a házi teendőket is végezné.

Nyolcz hold szántóföld egy tagban, a pécsi határban, a városhoz közel, a szigeti ország-ut alatt, jutányos áron eladó, vagy **haszonbérbe** vehető. Értesítést a kiadóhivatal ad. 161

H I R D E T É S E K.



Biztosan hat tyukszem és szemölcs ellen a
Nagy-Solymosy **KONCZ ÁRMIN**
gyógy-serűs és vegyész
által feltalált és készített

„CLAVETHYL“

tyukszem, szemölcs,

anyajegy, függőly, vastag bőr és minden hasonló bőrképződményt irtó-szer, mely minden étető vagy étető szertől ment és fájdalom nélkül — pár nap alatt — gyógyít!

Ára 1 üveggel használati utasítással 1 frt.

Fél próbaüveg ára 60 kr.

! **Hatásáért a készítő keresedik!** Valódi minőségben kapható az e vidék részére felállított foraktárban: **Gyógyszertár a „Vörös kereszt” Dunaszekcsón.** Postai megrendelések azonnal teljesítettek.

407.



Új és átdolgozott képes kiadás

Brockhaus
Conversations - Lexikonja
képekkel és mappákkal.

Egy füzet ára 30 kr.

Egyes kötet ára 4.50. Vászonnötés 5.40. Bőrkötés 4.70.

240 füzet, vagy 16 kötetben

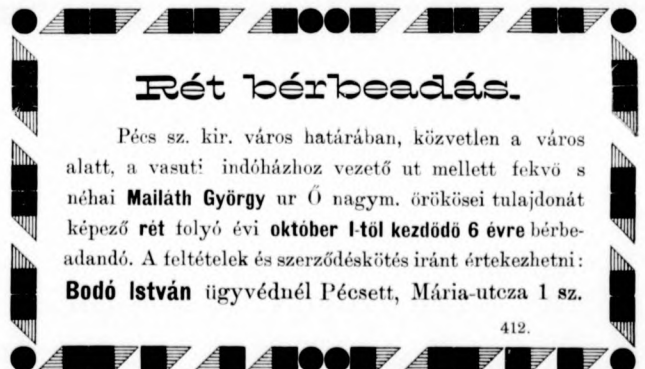


Fogfájást, mindenneműt, még akkor is, ha a fogak lyukasak, egy pillanat alatt, állandóan gyógyít az **indiai kivonat.** E szernek egyetlen családban sem volna szabad hiányozni. Eredeti üveg ára 35 és 70 kr. Egyedüli raktárak Pécsett Balázs Ödön gyógyszerésznél és Reeh Vilmosnál. 343.



Új hordók

száraz fából jól készítve eladók
Engel Lipótnál. Felső malom-utcza
16. szám. 413.



Rét bérbeadás.

Pécs sz. kir. város határában, közvetlen a város alatt, a vasuti indóházhoz vezető ut mellett fekvő s néhai **Mailáth György** ur Ó nagym. örökösei tulajdonát képező rét folyó évi **október 1-től kezdődő 6 évre** bérbeadandó. A feltételek és szerződéskötés iránt értekezhetni: **Bodó István** ügyvédnél Pécsett, Mária-utca 1 sz.

412.





Az őszi idényre.



Van szerencsém a t. közönséget értesíteni, hogy régi üzlethelyiségembe, melyet az építkezés miatt ideiglenesen elhagytam, az építkezés befejezte után ismét visszatértem. Ez alkalommal tehát **új** üzletemet

(Széchenyi-tér volt Zsolnay-ház)

minden szakmamba vágó czikkkel a leggazdagabban felszereltem s a jövőben is iparkodni fogok, mint eddig, nagyon tisztelt vevőimet minden irányban az által megérdemelni, hogy új és izlésteljes czikkekkel felszerelt üzletemben olcsó és solid bevásárlási forrást nyujtok.

Számos látogatásért esd

Kepes Kálmán.



Hirdetmény.



A „Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete“ által az itthelyi jogi képvisellel s a jelzálog kölcsönök közvetítésével biztván meg, van szerencsém a t. kölcsönt igénylő közönség tájékozásaül köztudomásra hozni a következőket :

A „Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete“ az 1879. évi 39. törv. czikk és alapszabályai értelmében **kizárólag földbirtokra 300 frttól 10.000 frtig terjedő jelzálog kölcsönököt ad** és pedig záloglevelekben vagy készpénzben.

Záloglevél kölcsönök adatnak : 1.) **harminczhárom és féleüi (33 1/2) törlesztésre**, melynél a tőke 7 1/2 %-kos 67 féleüi részletben törlesztetik, vagyis a kölcsön 100 frtja után féleüenként 3 frt 75 kr. törlesztési hányad fizettetik; 2.) **tizenhét (17) éüi törlesztésre** olykéü, hogy a tőke 10 %-kos 34 féleüi részletben fizettetik vissza, tehát minden 100 frt után féleüenként törlesztési hányadul 5 frt fizetendő le.

Ezen kölcsönök záloglevelekben adatnak, melyek értékesítését az általa időről időre megállapítandó beváltási ár mellett maga az intézet eszközli.

Készpénz kölcsönök szintén adatnak, akként, hogy a tőke 10 év alatt 20 egyenlő féleüi részletben fizettetik vissza s a mindenkorü tőke 7 1/2 %-kal kamatoztatik.

Ezen kölcsönök az intézet részéről a feltételek pontos megtartása esetében fel nem mondhatók.

A kölcsönök részletes feltételei és a záloglevelek beváltási ára alulírtnál (Pécsett, Király-utca 20. szám alatt) betekintheők.

Kelt Pécsett, 1883. szeptember 20-án.

A „Kisbirtokosok Országos Földhi.elintézete“ megbizásából :

Fekete Mihály,

ügüvéd.